

16.03.22

## Українська література

**ТЕМА:** Робота над змістом та аналіз вірша «Лебеді материнства»

### Основна думка вірша

*Можна все на світі вибирати, сину,  
Вибрати не можна тільки Батьківщину.*

### Художні засоби

Поет вибирав із золотих розсипів рідної мови образні словосполучення (метафори, епітети, порівняння), вдихнув у них таку магічну силу, таку чарівність незвичайну, що й ми, читачі, проймаємося тим дивовижно казковим світом, своєрідним теплом, у якому виростає син.

**Повтор:** Можна все на світі вибирати, сину, Вибрати не можна тільки Батьківщину.

**Метафори:** «мріють криками... лебеді», «темряву тривожили... півні», «танцювали лебеді», «заглядає в шибку казка», «лебеді... лоскотали марево», «...будуть мандрувати очі материнська і білява хата», «прийдуть верби і тополі», «стануть... листям затріпочуть... душу залоскотуть».

У вірші багато **народнопоетичних порівнянь:**

- білява хата;
- лебеді, як мрії;
- тихі зорі;
- диво-наречені.

**Жанр.** За формою це, власне, **колискова пісня.**

**Почуття патріотизму** — найсвятіше почуття людини. Кожен з нас любить землю, де він народився, виріс, мову, вперше почуту з уст матері, вулицю, на якій зростав. Любить сильно, щиро. А от знайти слова, щоб виразити свою любов, — важко.

В. Симоненко такі слова знайшов. Він зумів передати у «Лебедях материнства» й інтимність любові до рідної матері, й любов до прекрасної неньки нашої — України у простих, щирих словах.

### Композиція

Вірш умовно ділиться на **дві частини**. У першій ми відчули материнську ласку й турботу про малого сина (він ще в колисці); у **другій** — йдеться мова про клопоти, які буде мати вже дитина дорослою людиною (і мавки чорноброві, і диво-наречені, і брати по духу). Але за сином «завжди будуть мандрувати очі материнські і білява хата».

## Сюжет

Починається вірш зі своєрідної розмови поета з сином про те, що він, підрісши, вирушить у життєву дорогу — з дорогою часто зв'язані зміни в людським житті. Поет говорить про зустрічі, які чекають на сина на життєвих шляхах, про майбутнє кохання, друзів, дружину. Все, все може вибрати людина. І шляхи, якими піде. Та завжди з сином будуть «очі материнські і білява хата».

Звернемо увагу на епітет «білява хата» — він не тільки передає традиційний білий колір хати, а й наче олюднює її, створює таке враження, неначе йдеться про живу істоту, людину. Шлях, у який виряджає сина поет, сповнений тривоги і небезпек. Та сили юнакові, мужності надає рідна земля, любов до неї.

## Образи

- 1) **Мати** — центральний в духовному Космосі українців починаючи з трипільської доби. В народному уявленні мати завжди ототожнювалася з Батьківщиною. Тому зрада їй вважалась непростимим гріхом, а втрата — катастрофою. Вибір іншої Батьківщини постійно осуджувався, оскільки призводив до самознищення нації.
- 2) **Лебеді** — завжди асоціювалися з вірністю, тому не випадково В. Симоненко звертається до них, пов'язуючи їх з материнством.
- 3) **Національна символіка** постає надійним оберегом українців, хоч би де вони опинилися, навіть якщо на чужину закинула їх недоля.

## Українська література

ТЕМА: Читання та робота над змістом вірша «Перехожий»

Завдання: Прочитати вірш. Дати відповіді на запитання:

1. Кому присвячений вірш?
2. Як люди ставилися до перехожого, який спілкувся?
3. Чи співчували люди перехожому, чи навпаки, злорадствували?
4. Які повтори використовує автор у вірші?

### В. Симоненко "Перехожий"

Як він ішов!  
Струменіла дорога,  
Далеч у жадібні очі текла.  
Не просто ступали —  
Співали ноги,  
І пиша музику берегла.  
Як він ішов!  
Зачарований світом,  
Натхненно і мудро творив ходу —  
Так нові планети грядуть на орбіти  
З шаленою радістю на виду!  
З шаленим щастям і сміхом гарячим,  
З гінвом вулканним без музики й слів!  
Як він ішов!  
І ніхто не бачив,  
І ніхто від краси не зомлів.  
В землю полускану втюрпився кожен,  
Очі в пильці бездумно воліх...  
Раптом —  
Шепіт поміж перехожих:  
— Що там?  
— Спікнувся чоловік...  
Одні співчували йому убого,  
Інші не втримались декорять:  
— Треба дивитись ото під ноги,  
Так можна голову потерять...  
Трохи в футбола пограли словами,  
Обсмакували чужу біду.  
А він знову йшов.  
І дивився прямо,  
І знову  
Натхненно творив ходу!